

JOEEP

Journal Homepage: <http://dergipark.org.tr/joeeep>

Araştırma Makalesi • Research Article

Ekonomik Büyüme Refah Düzeyini Artırır mı? Hoşnutsuzluk Endeksi Yaklaşımı ile Test Edilmesi: Endonezya, İran ve Suudi Arabistan Örneği

Does Economic Growth Increase Welfare? Example Tested by Misery Index Approach (Indonesia, Iran and Saudi Arabia)

Rıdvan Karacan ^{a,*}

^a Doç. Dr., Kocaeli Üniversitesi, Ömer İsmet Uzunyol MYO, Dış Ticaret Bölümü, 41800, Kocaeli/Türkiye.
ORCID: 0000-0002-4148-0069

MAKALE BİLGİSİ

Makale Geçmişi:

Başvuru tarihi: 26 Şubat 2020

Düzeltilme tarihi: 16 Mart 2020

Kabul tarihi: 18 Nisan 2020

Anahtar Kelimeler:

Hoşnutsuzluk Endeksi

Ekonomik Büyüme

Refah Düzeyi

ARTICLE INFO

Article history:

Received: February 26, 2020

Received in revised form: March 16, 2020

Accepted: April 18, 2020

Keywords:

Misery Index

Economic Growth

Welfare Level

ÖZ

Hoşnutsuzluk Endeksi, Arthur M. Okun tarafından geliştirilen ekonomik ve sosyal bir göstergedir. Okun Hoşnutsuzluk Endeksi, bir ülke için enflasyon oranı ve işsizlik oranının toplamını ifade etmektedir. Robert J. Barro büyüme oranı ve nominal uzun vadeli faiz oranı iki değişken ekleyerek Hoşnutsuzluk Endeksinin geliştirmiştir. Kapitalist sistemde ekonomik büyümenin aynı zamanda refah düzeyini arttırdığı iddia edilmektedir. Bu bağlamda çalışmanın örneklemleri olarak Endonezya, İran ve Suudi Arabistan gibi petrol zengini İslam ülkeleri özellikle seçilmiştir. Bu çalışmada ekonomik büyüme düzeyinin halkın refah düzeyi üzerinde bir etkisinin olup olmadığı Hoşnutsuzluk Endeksi ile test edilmek istenmiştir. 2000-2018 dönemi için yapılan çalışma sonucunda; bu üç ülkede gerçekleşen ekonomik büyümenin halkın refah düzeyi anlamında sadece enflasyon oranları üzerinde etkili olduğu, işsizlik oranlarında herhangi bir etkiye sahip olmadığı yönünde bulgular elde edilmiştir.

ABSTRACT

The concept of Misery Index is an economic and social indicator created by Arthur M. Okun. "Okun misery index" means the sum of the inflation rate and the unemployment rate for a given country. Robert J. Barro developed the Misery index by adding two variables to the real GDP growth rate and nominal long-term interest rate. It is claimed that economic growth in the capitalist system also increases the level of prosperity. In this context, oil-rich Islam countries such as Indonesia, Iran and Saudi Arabia were especially selected. Whether or not economic growth has an impact on the welfare of the population was tested by the Misery Index. The study covers the period 2000-2018. Economic growth in these three countries only affects inflation rates. It has no effect on unemployment rates.

1. Giriş

Günümüzde gerek bireysel, gerekse ülke boyutunda refah göstergesi olarak Gayri Safi Milli Hâsıla (GSMH), Gayri Safi Yurtiçi Hâsıla (GSYH) ve Kişi Başına Milli Gelir gibi ekonomik büyüklükler kullanılmaktadır. Bir ülke

ekonomisinin reel olarak büyüyüp büyümediği aynı zamanda diğer ülkeler ile ekonomik büyüklüğünün kıyaslanmasında bu değişkenlere ait veriler karşılaştırılmaktadır. Kişi başına refah düzeyi de GSYH'nın ülke nüfusuna bölünmesi ile tespit edilmektedir. Küresel

* Sorumlu yazar/Corresponding author.
e-posta: rkaracan@kou.edu.tr

bazda dünya ekonomisi bir yandan büyürken, halkın refah düzeyinin aynı ivmede artmadığı hatta bazı ülkelerde düştüğünü görmek mümkündür. Bu durum GSYH veya GSMH gibi makroekonomik değişkenler üzerinden halkın refah düzeyinin hesaplanmasının ne kadar gerçekçi olup olmadığı tartışmalarını beraberinde getirmiştir. Buna göre; halkın refah düzeyinin hesaplanması sonuç odaklıdır. (Belirli bir dönemde elde edilen toplam gelirin ülke nüfusuna bölünmesi) Mevcut sistemde, ekonominin nasıl büyüdüğü sonuçlara yansımamaktadır. Hesaplanan kişi başına gelirin gerçekleri ne derece yansıtıp yansıtmadığı üzerinde durulmamaktadır. Bu yaklaşıma göre önemli olan gelirin artırmasıdır. Gelirin ne şekilde arttığı pek bir önemi yoktur. Zira bir ekonomi finans kaynaklıda büyüyebilir, reel sektör kaynaklıda. Örneğin işsizlik sorunu olan bir ülkenin finans kaynaklı bir büyüme gerçekleşmesi halinde bu durumun istihdama katkısı nispi olarak zayıf kalacaktır. Benzer şekilde milli gelir hesaplamaları, bir ekonomideki enflasyon ve faiz oranları gibi doğrudan halkın refah düzeyini ilgilendiren bilgileri içermemektedir. Bu yüzden gerek ülkelerin gerekse halkın refah düzeyini hesaplamak için kullanılmakta olan mevcut yöntem ile elde edilen bilgiler refah düzeyini tam olarak yansıtamamaktadır. Daha sağlıklı ölçümler yapabilmek için ekonomik refah düzeyini ilgilendiren farklı ekonomik değişkenlerinde hesaplamalara dâhil edilmesi gerekmektedir. Literatürde bu yönde çalışmalar mevcuttur. Bu çalışmalardan biride; ABD'li iktisatçı Arthur M. Okun tarafından geliştirilmiştir. "Hoşnutsuzluk Endeksi" veya "Sefalet Endeksi" olarak da isimlendirilen bu kavram, 1960'larda ekonomik ve sosyal bir gösterge olarak kullanılmaya başlanmıştır. Daha sonra, Robert J. Barro reel GSYH büyüme oranı ve nominal uzun vadeli faiz oranı gibi değişkenleri ilave ederek Hoşnutsuzluk Endeksinin geliştirmiştir. Bu teorilerden hareketle, seçilmiş petrol zengini İslam ülkeleri (Endonezya, İran ve Suudi Arabistan) özelinde ekonomik büyümenin enflasyon ve işsizlik üzerinde bir etkisi olup olmadığı araştırılmak istenmiştir.

İslam ülkelerinin seçilme nedeni geleneksel ekonomik sistemler ile İslami modelin konuya bakış açısıdır. Zira son dönemlerde 'İslam ekonomisi' modeli geleneksel ekonomik sisteme karşı bir alternatif olarak gösterilmeye başlanmıştır (Yıldırım, 2018). İslam inancına göre; insanın dünya hayatından ziyade ahiret hayatını kazanması büyük önem arz etmektedir. Buna bağlamda, ahiret inancı bilinciyle hareket eden insan, maddecilik veya ekonomik determinizmin hâkim olduğu kapitalizm ve komünizmden arınır. Dünyevi güç ve maddi olanaklar üzerindeki yarışa kapılmaz. Hayatı boyunca aşırılıklardan korunmuş bir şekilde orta yol tercih eder (Efe, 2017). Böylece paylaşım sorunu diye bir şey olmaz. Zira mevcut ekonomik sistemlerde görülen sorunların temelinde elde edilen gelirin adil bir şekilde paylaşılmadığı gerçeği yatmaktadır. Paylaşılmayan gelirin belirli sayıda azınlığın elinde bulunması, paradan para kazanmayı cazip kılmakta, borç alış verişini yaygınlaştırmaktadır. Böylece yatırımlar azalmakta, maliyetler artabilmektedir. Buda işsizlik sorunu

ile birlikte enflasyon olgusunu beraberinde (Hoşnutsuzluk) getirmektedir.

Bu gerçeklerden hareketle kendilerini İslam ülkesi olarak gösteren Endonezya, İran ve Suudi Arabistan'ın ekonomik anlamda İslami modeli ne kadar uygulayıp uygulamadıkları test edilmek istenmiştir. Enflasyonun alım gücünü işsizlik de geliri olmayanları ifade etmektedir. Dolayısıyla bu iki değişkenin; söz konusu İslam ülkelerinde halkın sefalet düzeyini, bir başka ifadeyle refahını daha gerçekçi temsil edeceği düşünülmüştür. Araştırmaya ait veriler Dünya Bankası'ndan elde edilmektedir (World Bank, 2019). Çalışma 2000-2018 dönemi için yapılmıştır.

2. Teorik Çerçeve

Enflasyon ve işsizlik oranları makroekonomik politikaların temel göstergelerinden biridir. Bu değişkenlerden herhangi birinin yüksek seyretmesi ulusal refah üzerinde olumsuz etkilere yol açmaktadır (Nessen, 2008). Literatürde enflasyon ve işsizliğin yol açtığı ekonomik tahribatlar hakkında farklı çalışmalar vardır. Sözelimi, S. Fischer (1983, 1993) enflasyon ve ekonomik büyümenin negatif ilişkili olduğunu incelemiştir. Buna göre; enflasyon, yatırım ve verimliliği düşürerek büyümeyi olumsuz yönde etkilemektedir. Bu şekilde sermaye birikiminin azalmakta, bütçe açıkları oluşmaktadır. Benzer şekilde William Phillips (1958) İngiltere ekonomisi için işsizlik oranı ve fiyat seviyeleri arasındaki, ters bir korelasyon gözlemiştir. Teori uzun yıllar birçok politika yapıcı için ilgi konusu olmuştur. Buna göre; işsizlik arttığında, ücretler yavaşça azalmaya başlamaktadır, tam tersi işsizlik düşük seviyelere düşünce, ücretler hızla artma eğilimindedir (Sovbetov, 2018). 1960'larda Arthur Okun enflasyon ve işsizlik oranlarını birleştiren hoşnutsuzluk Endeksi oluşturmuştur (Amjad, vd., 2014). Üçer aylık veya yıllık bazda hesaplanan $t(m_t)$ dönemindeki Hoşnutsuzluk Endeksi, mevcut işsizlik oranının (u_t) ve mevcut enflasyon oranının (π_t) toplamıdır:

$$m_t = u_t + |\pi_t| \quad (1)$$

Burada π_t tüketici fiyat endeksindeki değişim oranı ile ölçülür ve mutlak bir değer olarak ifade edilir, deflasyonun enflasyon kadar zararlı olabileceğini kabul eder (Lovell ve Tien, 2000).

Hoşnutsuzluk endeksi, bir ülkenin ekonomik refahı ölçmek için kullanılmaktadır. Hoşnutsuzluk Endeksi, farklı ülkelerin makroekonomik durumunun bir göstergesi olan ağırlıksız işsizlik ve enflasyon oranının bir kombinasyonudur. Bu, endeks ekonomik istikrar düzeyini bulmak için geliştiren ilk istatistiksel araçtır (Asteriou ve Siriopoulos, 2019). Uluslararası ölçekte işsizlik ve enflasyonda eşzamanlı olarak güçlü bir artış 1973-1974 ve 1979-1980 dönemlerinde meydana gelmiştir. Bu dönemlerin her birinde makroekonomik sefalet endeksindeki artış, ham petrol fiyatlarındaki keskin artışla ilişkilendirilmiştir (Grabia, 2012).

3. Literatür İncelemesi

Literatürde ekonomik büyüme ve Hoşnutsuzluk Endeksi üzerine çalışan sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır. Literatürün daha çok ekonomik büyüme, işsizlik ve enflasyon konusu üzerine odaklanıldığı görülmektedir. Bu çalışmalar arasında; Kusago (2006), İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Japonya'daki ekonomik büyüme kalitesini, vatandaşlarının refahında olumlu bir sonuç getirip getirmediğini test etmiştir. Çalışmasında GSYH'nin ekonomik refah düzeyi ile aynı trende uymadığını ortaya koymuştur. Zencey (2011), Mısır ve Tunus'ta 2005-2010 dönemi için ekonomik büyüme ve Hoşnutsuzluk Endeksi arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Buna göre; Mısır'da, 2005-2010 yılları arasında kişi başına düşen GSYH, yıllık 4.762 dolardan 6.367 dolara yükselmiştir. Aynı şekilde Tunus'ta 7.182 dolardan 9.489 dolara yükselmiştir. Ancak her iki ülkede de halkın refah düzeyinde herhangi bir artış gözlemlenmemiştir. Al ve Yıldız (2019), ise Türkiye ekonomisinin 2006-2017 dönemindeki makroekonomik performansını değerlendirmek ve 2008 küresel ekonomik krizinin Türkiye ekonomisi üzerindeki etkisini araştırmıştır. Kaldoryan görüşe dayanan Sihirli kare yaklaşımı kullanılan çalışmada, Türkiye'nin yıllık ekonomik refah endeksleri için; büyüme, işsizlik, enflasyon ve cari dengeye ilişkin verilerle oluşturulmuştur. Buna göre, Türkiye ekonomisinin en iyi performans gösterdiği yıl 2012, en kötü performans gösterdiği yıl ise 2009 olarak bulunmuştur. Gress (2014), Ukrayna ekonomisini ve OECD üye devletlerinin ekonomisinin durumunu incelemiştir. Çalışmada, ekonomik büyüme, enflasyon ve işsizlik oranlarını karşılaştırmış. Buna göre Ukrayna ekonomisi, 2011 yılında ekonomik büyüme açısından en iyi performans gösteren ülkeler arasında yer alırken, enflasyon ve cari açık bakımından en kötü performans gösteren ülkeler arasında yer almıştır. Yüksel (2016) 1992-2014 dönemi için Rusya'da ekonomik büyüme, işsizlik ve enflasyon arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada Rusya için işsizlik oranından büyüme oranına doğru bir nedensellik ilişkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Mallik ve Chowdhury (2001), dört Güney Asya ülkesinde (Bangladeş, Hindistan, Pakistan ve Sri Lanka) enflasyon ve GSYH büyümesi arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Elde edilen sonuçlara göre; dört ülkenin tamamı için GSYH büyüme oranı ile enflasyon arasında uzun vadeli pozitif bir ilişki olduğuna dair kanıtlar bulunmuştur. Welsch (2007), Avrupa vatandaşları için Barro Hoşnutsuzluk Endeksi konulu bir çalışma yapmıştır. Elde edilen sonuçlara göre; insanlar için istikrar, istihdam, enflasyon ve uzun vadeli faiz oranlarındaki dengedir. Luengas ve Ruprah (2009), yapmış olduğu çalışmada, Latin Amerika için anket verileri kullanılarak, hem enflasyonun hem de işsizliğin refahı azalttığına dair kanıtlar sunmuştur. Lovell ve Tien (2000), Amerikan ekonomisi için, Arthur Okun'a ait işsizlik oranının ve yıllık enflasyonun toplamı olarak tanımlanan Hoşnutsuzluk Endeksini, Michigan Tüketici Duyarlılığı Endeksi ile analiz ederek test etmiştir. Elde edilen sonuçlara göre; işsizlik oranındaki değişimi, S&P 500 Endeksindeki değişim oranını ve reel GSYH büyüme oranını içerir.

Enflasyon oranındaki değişiklikler önemli değildir. Bölükbaş (2018), içlerinde Türkiye'nin de olduğu, Brezilya, Çek Cumhuriyeti, Çin, Filipinler, Endonezya, Güney Afrika, Hindistan, Kolombiya, Macaristan, Malezya, Meksika, Mısır, Pakistan, Peru, Polonya, Rusya, Şili, Tayland, Yunanistan gibi 20 gelişmekte olan ülkenin 1991-2016 dönemi için enflasyon ve ekonomik büyümenin genç işsizlik üzerindeki etkisi test etmiştir. Elde edilen bulgular; bu ülkelerde enflasyonda ve ekonomik büyümede meydana gelecek pozitif gelişmelerin genç işsizliği azaltmada etkili olduğu yönündedir. Akpınar vd. (2013), temel bileşenler analizi tekniği kullanarak, Hoşnutsuzluk Endeksini sosyal değişkenler eklemek suretiyle geliştirmişlerdir. Türkiye'de 2007 ve 2010 dönemleri için sosyo-ekonomik hoşnutsuzluk düzeyi Bölgesel Hoşnutsuzluk Endeksi sıralaması oluşturmak suretiyle karşılaştırmalı olarak test edilmiştir. Çundur (2016), ekonomik hoşnutsuzluk düzeyi ile sosyal hoşnutsuzluk düzeyi arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmada, sosyal hoşnutsuzluk göstergelerinin yüksek enflasyon dönemlerinde, Türkiye'deki işsizlik oranlarını etkilediği yönünde bulgular elde edilmiştir. Blanchflower (2007), işsizlik ve enflasyon konusunda birçok ülkeyi incelemiştir. Geleneksel olarak hem işsizliğin hem de yüksek enflasyonun mutluluğu düşürdüğünü gözlemlemiştir. Kişi başına düşen GSYH'deki değişimler ise ekonomik olarak gelişmiş ülkeler üzerinde sınırlı etkiye sahiptir, ancak en yoksul ülkelerde - Easterlin hipotezi ile tutarlı olarak - olumlu etkiye sahiptir. Herman (2010), Romanya'da 1990 - 2009 dönemini, enflasyon oranı ile işsizlik oranı arasında Phillips tipi bir ilişki olup olmadığını analiz etmiştir. Araştırmanın sonuçları; Romanya'da uzun vadede enflasyon ile işsizlik arasında istikrarlı, istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tanımlayamadığını göstermektedir. Cohen vd. (2014), modern makroekonominin iki temel ilişkisini (enflasyon ve işsizlik) kullanarak Hoşnutsuzluk Endeksini ayırtmak için dinamik bir yaklaşım geliştirmişlerdir. Okun'un orijinal fikrini hiçbir netlik veya özlük kaybı olmadan iyileştirmenin verimli olacağı sonucuna ulaşımlardır. Işık ve Çetenak (2018), Türkiye ve BRICS ülkelerinin 2000 yılı sonrası makroekonomik performansları karşılaştırarak hoşnutsuzluk endeksinin ekonomik performansın ölçülmesinde tek başına yeterince açıklayıcı olmadığı yönünde bulgular elde etmiştir. Buna göre; bu tarz değerlendirmeler yapabilmek için 'İnsani Gelişim Endeksi', 'Yoksulluk Endeksi' gibi farklı endekslerin de hesaplanması gerekmektedir. Tenzin (2019), 1998- 2016 yıllarını kapsayan Bhutan'daki işsizlik dinamiklerini makro düzeyde anlamak için ekonomik büyüme, enflasyon ve işsizlik arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Ampirik analizin sonuçları, ekonomik büyümenin hem kısa hem de uzun vadede Butan'daki işsizlik oranının azalması üzerinde hiçbir etkisinin olmadığını göstermektedir. Bununla birlikte, enflasyonun kısa vadede işsizlik oranı ile negatif; uzun vadede ise pozitif bir ilişkisi olduğu yönünde bulgulara ulaşılmıştır. Ademola ve Baduri (2016), 1981-2014 dönemini kapsayan çalışmasında, Nijerya ekonomisinde ekonomik büyüme ve Hoşnutsuzluk

Endeksi arasında olumlu bir ilişki olduğu yönünde sonuçlar elde etmiştir.

4. Yöntem ve Bulgular

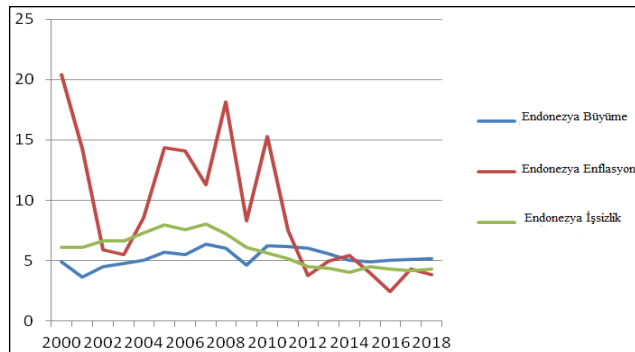
4.1. Araştırmanın Amacı

Kapitalist sistemde ekonomik büyümenin aynı zamanda refah düzeyini arttırdığı iddia edilmektedir. Bu iddianın doğruluğunu sınamak amacıyla Endonezya, İran ve Suudi Arabistan gibi petrol zengini ülkelerde gerçekleşen ekonomik büyüme ile Hoşnutsuzluk Endeksi olarak da tanımlanan; enflasyon ve işsizlik oranları karşılaştırmak istenmiştir. Zira enflasyon alım gücünü, işsizlik düzeyi geliri olmayanları ifade etmektedir. Bu açıdan halkın refah düzeyi ile doğrudan ilintili olduğu düşünülmüştür. Bunun için ülkelere ait büyüme, enflasyon ve işsizlik gibi ekonomik değişkenler ait verilerden yararlanılarak yazılı ve grafiksel anlatım yolu seçilmiştir.

4.2. Endonezya

Güneydoğu Asya'nın en büyük ekonomisi olan Endonezya 300'den fazla etnik gruptan oluşan farklı bir takımda ülkesidir. 1990'ların sonlarındaki Asya mali krizinden sonra etkileyici ekonomik büyüme kaydetmiştir. Ülkenin kişi başına GSYH'si 2000 yılında 823 dolardan 2018'de 3.932 dolara kadar sürekli artmıştır. Endonezya dünyanın dördüncü en kalabalık ülkesidir, satın alma gücü paritesi açısından dünyanın en büyük 10. ekonomisi ve G-20'nin bir üyesidir (World Bank, 2020). Endonezya'nın enflasyon oranı 1999-2018 döneminde önemli ölçüde dalgalanma gösterse de, 2018'deyüzde 3,2 ile olarak gerçekleşmiştir (knoema,2020). Benzer şekilde 1991 yılında yüzde 2,4 olan işsizlik oranı 2007 yılında yüzde 8,6 ile maksimum değere çıkmıştır. 2019 yılında ise bu Oran yüzde 5, 23 olarak gerçekleşmiştir (TheGlobalEconomy, 2020). Endonezya'ya ilişkin Hoşnutsuzluk Endeksi verileri Grafik 1'de yer almaktadır.

Grafik 1: Endonezya Ekonomik Büyüme, Enflasyon, İşsizlik Oranları Hoşnutsuzluk Endeksi (2000-2018)

Kaynak: World Bank (2019)

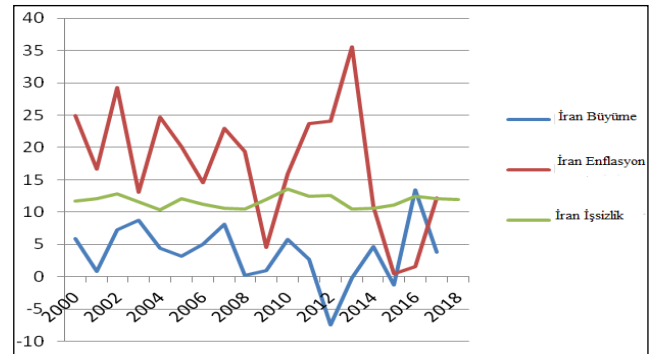
Grafik 1 incelendiğinde 2000-2010 arası dönemde Endonezya'da enflasyonun ve işsizlik oranları ekonomik

büyümenin üzerinde gerçekleşmiştir. 2010'dan itibaren ekonomik büyümenin artmasıyla enflasyon ve işsizlik oranlarında düşüşler görülmüştür (Enflasyon oranlarındaki değişiklikler bariz). Ayrıca tüm dönem boyunca işsizliğin 4-5 bandında istikrarlı olduğu göze çarpmaktadır.

4.3. İran

İran'ın 2018 yılındaki GSYH büyümesi, bir önceki yıl petrol gelirlerindeki büyük düşüşün etkisiyle yüzde 3, 8'e gerilemiştir. Büyümenin yarısından fazlası yüzde 4, 4 büyüyen hizmetlere atfedilebilen petrol dışı sektörlerden gelmiştir. Nisan-Haziran 2018 itibarıyla işsizlik oranı yüzde 12, 1 ile yüksek seyretmiştir. Bu Oran bir önceki yılın aynı dönemine göre (yüzde 12, 6) ılımlı bir iyileşmeyi temsil etmektedir (Worldbank, 2020). İran'ın enflasyon oranı 2018'de keskin bir şekilde yüzde 30, 49'a yükselmiştir ve yavaş yavaş düşmeye başlamadan önce yüzde altı puan daha artacağı tahmin edilmektedir. Yüksek enflasyonun yüksek faiz oranlarına yol açtığı için, özel sektörün borçlanma maliyetlerini yükseltmiştir. Daha az borçlanmanın daha az yatırım anlamına geldiği için, bu süreçte İran'da ekonomik büyümenin yavaşladığı görülmüştür (Statista, 2020). İran ekonomisine ait Hoşnutsuzluk Endeksi verileri Grafik 2'de gösterilmiştir.

Grafik 2: İran Ekonomik Büyüme, Enflasyon, İşsizlik Oranları, Hoşnutsuzluk Endeksi (2000-2018)

Kaynak: World Bank (2019)

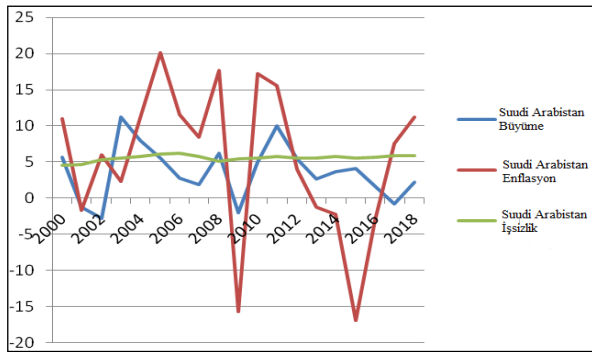
Grafik 2'de görüldüğü üzere 2000-2014 arası dönem için İran ekonomisinde enflasyon ve işsizlik oranları, büyüme rakamlarının üzerinde gerçekleşmektedir. Ancak büyüme hareketlenmenin başladığı 2016 ve 2017 yıllarında enflasyon oranları ile işsizlik oranlarında bir gerileme olmuştur (Enflasyon oranlarındaki gerileme nispeten daha bariz). Ancak 2018 yılında büyüme yaşanan gerileme ile enflasyon ve işsizlik oranlarında yeniden yukarı yönlü hareketin başladığı görülmektedir (Enflasyon oranlarındaki yükselme nispeten daha bariz). Ayrıca tüm dönem boyunca işsizliğin 10-14 bandında istikrarlı olduğu göze çarpmaktadır.

4.4. Suudi Arabistan

İslam'ın doğduğu yer ve Mekke ve Medine'deki İslam âleminin en kutsal iki tapınağına ev sahipliği yapan Suudi

Arabistan, Kral Salman bin Abdülaziz El Saud'un yönettiği mutlak bir monarşi ile idare edilmektedir. İslam Devleti ve Sünni Müslümanlar ile Şii azınlık arasındaki mezhepsel gerilimler ekonomik istikrarı tehdit etmektedir (Haritage.org, 2019). Hükümet yolsuzlukla mücadelede çok büyük ilerleme kaydetmiştir. Kısmen ekonomiyi çeşitlendirmeye ve dış yatırımı desteklemeye yönelik iddialı ekonomik ve sosyal reformları sürmektedir. Petrol ihracatı devlet gelirlerinin yüzde 85'inden fazlasını oluşturmaktadır. Suudi Arabistan, petrolün en büyük ihracatçısı ve OPEC'in lideridir (Haritage.org, 2019). Grafik 3'te 2000-2018 dönemi Suudi Arabistan ekonomisi için; büyüme, enflasyon ve işsizlik oranları gerçekleştirmeleri yer almaktadır.

Grafik 3: Suudi Arabistan Ekonomik Büyüme, Enflasyon, İşsizlik Oranları Hoşnutsuzluk Endeksi (2000-2018)

Kaynak: World Bank (2019)

Buna göre; dönem boyunca ekonomik büyüme ve enflasyon oranları istikrarsız ve hemen hemen aynı yönde seyretmiştir. Ancak burada diğer ülkelerde olduğu gibi aynı dönemde işsizlik rakamları 5-6 bandında büyüme oranlarından etkilenmeden istikrarlı trendini sürdürmüştür (Grafik 3).

5. Sonuç

Endonezya, İran ve Suudi Arabistan gibi İslam ülkelerinde, ekonomik büyüme sonrası ortaya çıkan gelir artışının halkın refah düzeyi üzerinde bir etkisinin olup olmadığı 2000-2018 dönemini için "Hoşnutsuzluk Endeksi" özelinde test edilmiştir. Buna göre; 2000-2010 Arası dönemde Endonezya'da enflasyonun ve işsizlik oranları ekonomik büyümenin üzerinde gerçekleşmiştir. 2010'dan itibaren ekonomik büyümenin artmasıyla enflasyon ve işsizlik oranlarında düşüşler görülmüştür. 2000-2014 Arası dönem için İran ekonomisinde enflasyon ve işsizlik oranları büyüme rakamlarının üzerinde gerçekleşmiştir. Ancak büyümede hareketlenmenin başladığı 2016 ve 2017 döneminde enflasyon oranları ile işsizlik oranlarında gerileme olmuştur. Ancak 2018 yılında büyümede yaşanan gerileme ile enflasyon ve işsizlik oranlarında yeniden yukarı yönlü hareket başlamıştır. 2000-2018 Dönemi Suudi Arabistan Ekonomisi için ekonomik büyüme ve enflasyon oranları istikrarsız ve hemen hemen aynı yönde seyretmiştir. Ayrıca seçilen üç ülke ekonomisi için tüm dönem boyunca işsizliğin istikrarlı olduğu enflasyon ve ekonomik büyüme

gibi değişkenlerden etkilenmediği dikkat çekicidir. Buna göre bu üç İslam ülkesinde gerçekleşen ekonomik büyümenin halkın refah düzeyi anlamında sadece enflasyon oranları üzerinde etkili olduğu, işsizlik oranlarında herhangi bir etkiye sahip olmadığı söylenebilir.

Kaynakça

- Ademola, Abdulsalam S., & Badiru, A. (2016). Article The Impact of Unemployment and Inflation on Economic Growth in Nigeria (1981-2014). *International Journal of Business and Economic Sciences Applied Research*, 9(1), 47-55.
- Amjad, A., & Mujahid, N., Rashid, Y., & Shahbaz, M. (2014). Human Capital Outflow and Economic Misery: Fresh Evidence for Pakistan. MPRA Paper No. 57678.
- Akpınar, R., Kamil, T., & Özsan, M. E. (2013). Hoşnutsuzluk Endeksine Göre Türkiye'de Bölgesel Farklılık. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(10), 59-70.
- Al, İ., & Baday, Y. E. (2019). Türkiye'nin 2006-2017 dönemi makroekonomik performansı: Sihirli kare yaklaşımı. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 33, 303-320.
- Asteriou, D., & Siriopoulos, C. (2000). The Role of Political Instability in Stock Market Development and Economic Growth: The case of Greece. *Economic Notes*, 29, 355-374.
- Blanchflower, D. G. (2007). Is Unemployment More Costly than Inflation?. *NBER Working Paper*, 13505.
- Bölükbaş, M. (2018). Enflasyon ve Ekonomik Büyüme Gerçekten Genç İşsizliği Etkiler mi? Gelişmekte Olan 20 Ekonomiden Kanıtlar. *ÜİİD-IJEAS*, (18. EYİ Özel Sayısı), 55-66.
- Cohen, I., Fabrizio, F., & Bryan, M. (2014). Decomposing The Misery Index: A Dynamic Approach. *Cogent Economics and Finance*, 2(99108), 1-8.
- Çondur, F. (2016). Türkiye'de Hoşnutsuzluk Endeksi Parametrelerinin Gelişimi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 30(5), 1309-1327.
- Efe, A. (2017). İslam Ekonomisi Perspektifiyle Bir Büyüme Modeli Çerçevesinde Üretim ve Sosyal Refah Fonksiyonu. *Istanbul Journal of Economics*, 67(2), 31-58
- Fischer, S. (1983). *Inflation and Growth*. Cambridge: National Bureau of Economic Research.
- Fischer, S. (1993). The Role of Macroeconomic Factors in Growth. *Journal of Monetary Economics*, 32, 485-512.
- Grabia, T. (2012). The Okun Misery Index in the European Union Countries from 2000 to 2009. *Comparative Economic Research*, 14(4), 97-15.
- Gress, M. (2014). Is Ukraine Ready for the OECD Membership?. *Actual Problems of Economics Problems of Economics*, 8(158), 40-49.

- Herman, E.(2010). Inflation and Unemployment in The Romanian Economy. *Annals of the University of Petroşani, Economics*,10 (2), 157-170.
- Indonesia (2019). Index of Economic Freedom. (Erişim: 01.12.2019), <https://www.heritage.org/index/country/indonesia>.
- Iran (2019). 2019 Index of Economic Freedom. (Erişim tarihi: 01.12.2019), <https://www.heritage.org/index/country/iran>.
- Işık, M., & Çetenak, Ö. Ö. (2018). Is the Misery Index a Successful Indicator in Measuring Macroeconomic Performance?: A Review on Turkey and the BRICS Countries. *International Journal Of Economic Studies*, 4(4), 37-50.
- KNOEMA (2020). Indonesia - Average Consumer Prices Inflation Rate. (Erişim: 12.02.2020), <https://knoema.com/atlas/Indonesia/Inflation-rate>
- Kusago, T. (2007). Rethinking of Economic Growth and Life Satisfaction In Post-WWII Japan – A Fresh Approach. *Social Indicators Research*, (81), 79-102.
- Lovell, M.C., & Tien P.L. (2000). Economic Discomfort and Consumer Sentiment. *Eastern Economic Journal*, 26 (1), 1-8.
- Luengas, P., & Ruprah, I. (2009). Should Central Banks Target Happiness? : Evidence from Latin America, *Inter – American Development Bank Publications, Working Papers*, 25818.
- Mallik, G., & Chowdhury, A. (2001), Inflation and Economic Growth: Evidence from Four South Asian Countries. *Asia-Pacific Development Journal*, 8(1), 123-135.
- Nessen, R. (2008). *Arthur Okun Father of the misery index*. Washington, DC: Opinion - The Brookings Institution
- The Heritage Foundation Home (2019). Saudi Arabia Index, of Economic Freedom, (Erişim: 01.12.2019), <https://www.heritage.org/index/country/saudi-arabia>.
- Satista (2020). Iran: Inflation rate from 1984 to 2024. (Erişim: 21.02.2020), <https://www.statista.com/statistics/294320/iran-inflation-rate/>
- Sovbetov, Y. (2019). Phillips Curve Estimation During Tranquil and Recessionary Periods: Evidence From Panel Analysis. *İstanbul İktisat Dergisi*, 69(1), 23-41.
- World Bank (2020). Indonesia. (Erişim: 11.02.2020), <https://www.worldbank.org/en/country/indonesia/overview>
- World Bank (2020). Iran. (Erişim: 21.02.2020), <https://www.worldbank.org/en/country/iran/overview>
- The GlobalEconomy.com (2020). Indonesia: Unemployment Rate. (Erişim: 13.02.2020), https://www.theglobaleconomy.com/Indonesia/unemployment_rate/
- Tenzin, U. (2019). The Nexus Among Economic Growth, Inflation and Unemployment in Bhutan. *South Asia Economic Journal*, 20(1), 94-105.
- Welsch, H. (2007). Macroeconomics and Life Satisfaction: Revisiting the Misery Index. *Journal of Applied Economics*, 10(2), 237-51.
- Yıldırım, S. (2018). İslam Ekonomisi Modeli Kapsamında İslami Finans ve İslami Bankacılık. İçinde: Para, Bankacılık ve Finansal Sistem, D. Ç. Yıldırım, E. İ. Çevik (Ed.), 394-419, Ekin Basın Yayınevi.
- Yüksel, S. (2016). Rusya Ekonomisinde Büyüme, İşsizlik ve Enflasyon Arasındaki Nedensellik İlişkileri. *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar*, 53(614), 43-57.
- Zencey, E. (2011). Growth of GDP and Discontent in Egypt and Tunisia, The Dalg News, March 7.